

τισμένα κέντρα, καὶ τοιοῦτοι γλωσσικοὶ νεωτερισμοὶ μετεδόθησαν διότι ἱκανοποιούσαν ἀμέσους βιωτικὰς ἀνάγκας καὶ εἶχαν τὸ ἐπίσημον κύρος τῆς πολιτείας. Ἀπὸ τοῦτο ἐννοεῖται πόσας δυσκολίας, εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἀπήντησεν ἡ καλλιτεχνικὴ τοῦ γραπτοῦ καλλιέργεια, ἀφ' οὗ καὶ αὐτὸς ὁ προφορικός λόγος ἔπαυσε νὰ εἶναι τι ὁμογενὲς καὶ ὁμοίόμορφον, ἐγένευσεν ἀρχαϊσμούς καὶ ξενισμούς, οἱ ὅποιοι τὸν παρεμόρφωσαν. Εἰς τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐργασίαν οἱ λογοτέχναι παντοῦ ὠδηγήθησαν ὄχι ἀπὸ τὴν αὐθαίρετον μέθοδον τῶν διορθωτῶν τῆς γλώσσης, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ γενικὸν γλωσσικὸν αἰσθημα, τὸ ὅποιον τοὺς ἔδειξε ποῖα ἀπὸ τὰ εἰσαγόμενα ἀλλότρια στοιχεῖα εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς τὸν ἴδιον ὀργανισμόν τῆς ζωντανῆς γλώσσης, καὶ ποῖα εἶναι εὐκόλως ἀφομοιώσιμα. Τὰ πρῶτα δοκίμια καλλιτεχνικῆς πέζογραφίας, συνήθως μεταγλωττίσεις ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας ἢ τῆς συγχρόνου ξένης φιλολογίας, φανερόνουν τὴν ἀμυχανίαν πρὸς τὴν ὁποίαν ἀγωνίζεται ὁ συγγραφεὺς, ἀλλὰ ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἀτελῆ ἐπιπεργοῦν εἰς τὸν προφορικὸν λόγον, ὁ ὁποῖος βαθμηδὸν ἀπὸ αὐτὰ ἐξευγενίζεται καὶ πλουτίζεται, διὰ νὰ ἀποτελέσῃ νέον ἔδαφος εἰς ἱκανωτέρους γλωσσοπλάστας.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ γλῶσσα ζυμῶνεται μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν μὲ τὴν ἀμοιβαίαν ἀδιάκοπον ἐνέργειαν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν λογίων· τοιαύτη διάπλασις βαθμιαία καὶ ἀψηλάφητος γίνεται ταχύτερα καὶ σκοπιμώτερα ὅπου ὑπάρχουν μεγάλα ἔθνικα κέντρα, ἀπὸ τὰ ὅποια καὶ μόνα δύναται νὰ προσέλθῃ ἡ δόκιμος χρῆσις καὶ συνήθεια, λόγος προφορικός καὶ γραπτὸς συνάμα, ὅσον τὸ δυνατόν ὁμογενὲς καὶ ζωντανός, ἄξιός νὰ ὀνομάζεται ἔθνικός· καὶ τόσο περισσότερον θὰ ἀποκτήσῃ αὐτὰ τὰ προσόντα, ὅσον ἀφθονώτερα περιέχει λαϊκὰ στοιχεῖα ἀπέναντι τῶν σχολαστικῶν πλασμάτων.

Τοιαύτη τῆς γλώσσης τροπὴ ἢ ὁποία δὲν ὑπόκειται εἰς ὠρισμένους κανόνας, διότι εἶναι ἡ συλληπτικὴ ἐργασία ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας, θὰ δώσῃ τὸν καλλιτεχνικὸν εἰς τὴν γλῶσσαν τύπον, καὶ ἡ γνησιότης τούτου δοκιμάζεται καὶ ἀναρκίνεται πρὸ πάντων εἰς τὸ *Δράμα*, καὶ εἰς τὸ *Μυθιστόρημα*, διότι τὰ καθολικώτερα ταῦτα καὶ περιεκτικώτερα τῶν φιλολογικῶν δημιουργημάτων, δὲν δύναται οὐδὲ ἐρήμερον ζῶν νὰ ζήσουν ἂν τὸ γλωσσικὸν τῶν σύστημα δὲν εἶναι νοητόν, αἰσθητόν καὶ συμπαθὲς εἰς τὴν κοινωνίαν.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΟΥΛΛΑΣ

ΑΠ' ΤΑ "ΛΕΥΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ,"

## Ο ΠΟΝΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥ

Ὁ πόνος τοῦ κορμιοῦ εἶνε τρανὸς καὶ τῆς καρδιᾶς ὁ πόνος πειδὸς μεγάλος, τοῦ νοῦ ὅμως ὁ πόνος εἶνε ἄλλος, τοῦ νοῦ ὁ πόνος εἶνε κεραυνός.

Ναὶ κεραυνός! καὶ μέσ' στ' ἀνθρωπινὸ κεφάλι, ποῦ σὰ σύγνεφο τὸν κρύβει, γκρεμίζει ἕναν κόσμον φωτεινὸ, καὶ φθείρει τὴ ζωὴν καὶ τὴ συντροφίειν.

Ψηλὰ τ' ἀστέρια σέρονται δεμένα στὸ σκοτάδι, καὶ τὰ βουνὰ ὀλιγόφωτες ὑψώνουν τὲς κορφές.

Στὴ Χτίση χρυσοφτέρωτη ἀπλώνεται ἡ ἐλπίδα, κι' ὅλου τοῦ κόσμου ὁ θόρυβος ξαναγεννιέται ἀργός.

Ζωῆς λαχτάρα κ' ἔρωτας . . . καὶ στῆς αὐγῆς τὸ γέλοιον ἄλλοι κοιμοῦνται ἀξέγνωιστοι κι' ἄλλοι γοργὰ ξυπνοῦν.

Κι' ὁ ἄρρωστος πᾶνῆσχα στοῦ πόνου τὸ κρεβάτι ὀλονυχτὶς παράδερνε δὲν ἀγροικιέται πειδὸ.

Κ' ἡ κόρη ποῦ ξαγρύπνησε γιὰ τὸν κρυφὸ της πόθο, κοιμάται ἀλαφροστίθωτη σὺν τὸ μικρὸ παιδί.

Ἐνας μονάχ' ἀκοίμητος ὡς τὴν αὐγοῦλα μένει, ἕνας μονάχ' ἀπειραχτη τὴν κλινὴν παραιτᾷ.

Δέτε! μὲ μάτια κόκκινα καὶ πεθαμένου χροῶμα μοιάζει τὸ φῶς ποῦ τρέμοντας μπροστά του ξεψυχᾷ.

Ποῖος εἶνε; Μὴ βαρυσόμοιρος πατέρας πῶχει μάθει πῶς σύρθηκεν ἡ κόρη του στὸ δρόμον τῆς ντροπῆς;

Φοιῖας μὴν εἶνε κ' αἶματα μπροστά του τρέχουν μαῦρα; μὴν κλέφτης καὶ μετάνοιωσε ποῦ ρῆμαξ' ἐκκλήσιδ' ;

Ὅ,τι κι' ἂν εἶνε κλάψετε τὸν ἄνθρωπον ποῦ μένει ὡς τὴν αὐγὴ μ' ἀνῆσχα τὰ μάτια καὶ τὸ νοῦ.

Ὁ πόνος του ὁ ἀθώρητος, ὁ δράκοντας ὁ πόνος σφωριάζει σὲ χαλάσματα τὴν ἔρμην του ζωῆ . . .

Ψηλὰ τὰστέρια χάθηκαν δεμένα στὸ σκοτάδι, κι' ὀλόγυρα σκορπίστηκε τὸ φῶς τ' ἀληθινὸ,

Καὶ μοναχὰ στὸν ἄνθρωπον ποῦ τέτοιον κρύβει πόνον δὲ ρίχνει μιὰν ἀχτίδα του κι' αὐτὸ τὸ θεῖο φῶς.

M. A. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ